

Rapport Arkeologisk förundersökning
(Schaktningsövervakning)

**Fastigheten Klippan 21, Olofsgatan
Sigtuna, Uppland
2008**

Anna Arnberg

Sigtuna Museers Uppdrags Verksamhet

Sigtuna Museum

Stora Gatan 55
S-193 30 Sigtuna

Tfn: 08/591 266 70

Fax: 08/597 838 83

Inledning

I februari och mars 2008 utförde *Sigtuna museers uppdragsverksamhet, SMUV*, en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning på Olofsgatan. Undersökningen förorsakades av anslutning till bergvärme och dränering kring ett befintligt bostadshus på fastigheten Klippan 21. Därtill skulle fastigheten anslutas till kommunal dagvattenledning i Olofsgatan, vilket föranledde Sigtuna kommun att byta ett befintligt vattenlås.

Fastigheten Klippan 21 ligger inom gränsen för Sigtunas stadslager, RAÄ 195, strax väster om St. Olofs kyrkoruin (se rapportens framsida). Undersökningens syfte var att kontrollera om fornlämningen påverkades av markingreppet, och i så fall bistå med direktiv så att skadorna minimerades. Om gravar eller andra oväntat komplicerade lämningar framkom, skulle arbetet avbrytas och länsstyrelsen kontaktas.

Tidigare undersökningar i området

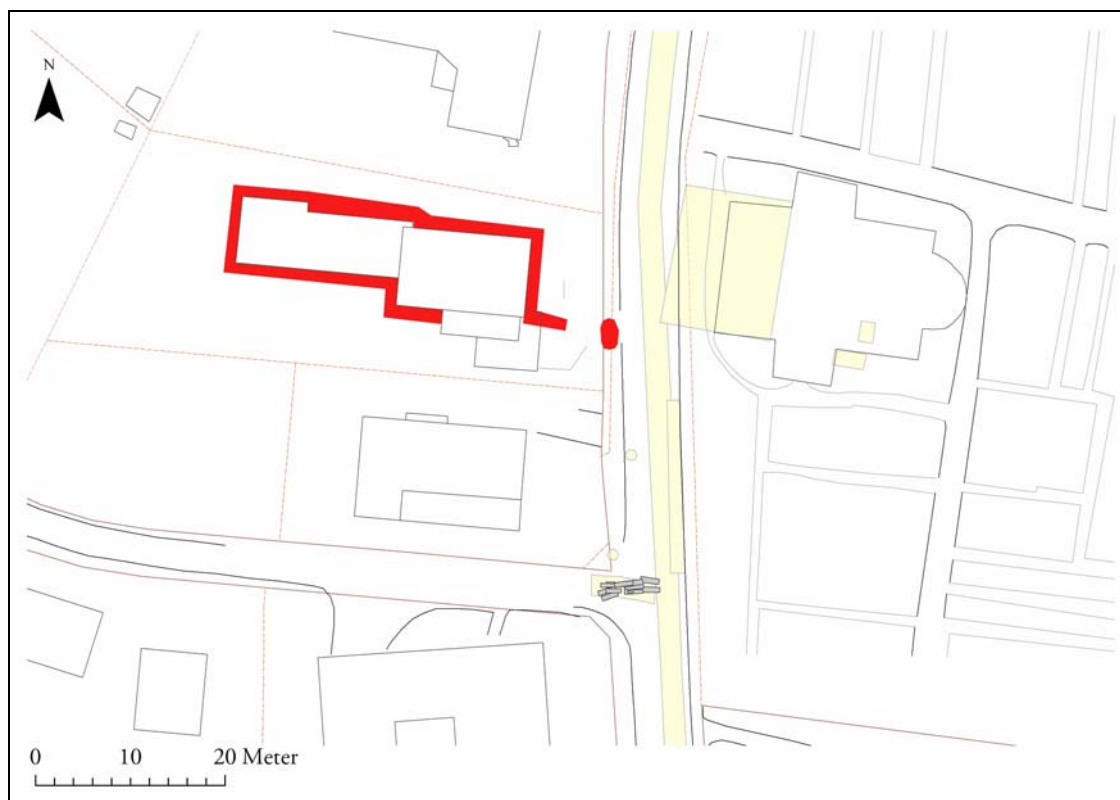
Hösten 1999 utförde *Sigtuna museers uppdragsverksamhet* en arkeologisk undersökning i korsningen Klippvägen - Olofsgatan, cirka 25 meter söder om nuvarande arbetsområde (figur 1). I korsningen framkom 9 skelettgravar. Dessutom påträffades tre anläggningar där endast delar av kistan var bevarad. Gravarna daterades preliminärt till 1200-talets senare hälft och har tillhört St. Olofs medeltida kyrkogård (Hedenstierna-Jonson 2006).

Rapporten *Klippvägen - Olofsgatan* inleds med en utförlig grävhistorik (Hedenstierna-Jonson 2006:5ff). Bland annat kan följande läsas: År 1955 framkom, i samband med omläggandet av rör, flera skelettgravar väster om St. Olofs kyrkogårdsmur (SR 75B 1956). När det 20 år senare schaktades för telekabel påträffades ytterligare 7 skelettgravar (SR 51 1975). År 1975 drogs även en ny vattenledning längs Olofsgatan. Vid de arkeologiska undersökningarna tillvaratogs kvarlevorna av ett hundratal individer (SR 52B 1975). Därtill ska ett antal barngravar ha iakttagits vid anläggandet av en rabatt utmed Olofsgatan. Fastigheten låg i kvarteret Tullen, strax söder om korsningen Klippvägen - Olofsgatan (Hedenstierna-Jonson 2006:5).

Resultat

Fastigheten Klippan 21 strax väster om St. Olofs kyrkoruin (figur 1). Mot bakgrund av tidigare skelettfynd i området, framstod risken att medeltida gravar skulle beröras av markingreppet som överhängande.

Den arkeologiska schaktövervakningen utfördes i två etapper. Etapp 1 sammanföll med markingreppen i anslutning bostadshuset på Klippan 21. Uppdragsgivare var fastighetsägaren. Längsmed husväggarna drogs meterbredda schakt med grävmaskin. Dragningen följde tidigare schakt och inget av arkeologiskt intresse påträffades.

Figur 1

Aktuella schakt inom fastigheten Klippan 21 och i Olofsgatan (markerade med rött). Cirka 25 meter söder om arbetsområdet undersöktes 1999 nio stycken skelettgravar (markerade med grått) (Hedenstierna-Jonson 1999).

Etapp 2 var förlagd till Olofsgatan. Uppdragsgivare var Sigtuna kommun och syftet var att byta ett befintligt vattenlås. Ett cirka 3 x 3 meter stort och drygt 2 meter djupt schakt togs upp med grävmaskin. Schaktet var kraftigt påverkat av tidigare markarbeten. Det skars av vattenledningar, teleledningar och teleblock, och marken hade grävts ur och lagts igen vid minst fyra tillfällen.

Vid schaktövervakningen kunde följande konstateras. Under asfalten vidtog ett cirka 0,3 meter tjockt, påfört lager. Lagret, tolkat som utjämningslager, bestod av småsten och grus. Därefter följde fyllnadsmassor från det senaste markingreppet. Massorna utgjordes av sand, med inslag av grus och asfalt. Eftersom ingreppet inte helt sammanföll med tidigare upptagna schakt, kunde konstateras att man vid tidigare schaktdragningar återanvänt uppgrävt material vid igenfyllning. De återanvända massorna bestod av gråbrun lera med enstaka inslag av kol, tegel, järnfragment, obrända ben och fönsterglas.

De upprepade markingreppen hade lämnat tydliga spår i schaktväggarna. Endast i de norra och södra delarna av schaktet var den tidigare marken ställvis bevarad som stråk av kompakt lera mellan fyllnadsmassor. Den hårt packade leran innehöll enstaka bitar kol, tegel och obrända ben. Benbitarna var små och få, och tycks härröra från djur. Inga människoben, kistor eller nedgrävningskanter kunde iakttas i schaktväggarna. De opåverkade delarna av de schaktväggarna var emellertid små, och undersökningen kunde inte ge säkert svar på frågan om avsaknaden av gravar var avhängigt tidigare markingrepp, eller att arbetsområdet var beläget utanför den medeltida kyrkogården.

Referenser

Douglas, M. 1978. *Sigtuna. Medeltidsstaden 6* (Stadsarkeologiskt arkiv SR 51 1975, SR 52A 1975, SR 52 1975, SR 75B 1956). Stockholm.

Hedenstierna-Jonson, C. 2006. *Rapport Arkeologisk undersökning. Klippvägen – Olofsgatan, Sigtuna 1999*. Meddelanden och Rapporter från Sigtuna Museum nr 27. Sigtuna.

Administrativa uppgifter

Länstyrelsens diarienummer:	431-08-7335
Uppdragsgivare:	Fastighetsägaren och Stadsbyggnadskontoret, Sigtuna kommun
Fastighet/Område:	Klippan 21, Olofsgatan
Fornlämningsnummer:	RAÅ 195
Socken:	Sigtuna
Landskap:	Uppland
Ek kartblad:	118 21 Sigtuna
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning
Fältarbetsid:	Februari och mars 2008
Fältarbetspersonal:	Anders Wikström, Anna Arnberg
Rapportarbete:	Anna Arnberg

